

Випуск №1. Жовтень 2025

Think Tanks Essentials

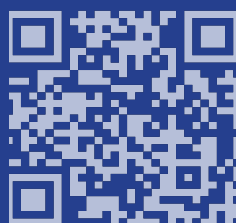
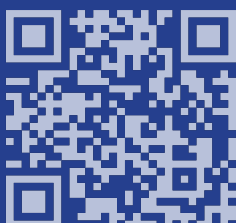
ПРО НАС

Міжнародний благодійний фонд “Ти створюєш націю” – це молода та амбітна організація, яка об’єднує українців у світі задля системних змін. Ми виступаємо ініціатором співпраці представників діаспори та української молоді, аби посилювати їхні можливості, розширювати доступ до знань і ресурсів, а також реалізовувати проекти, спрямовані на захист та підтримку кожного українця.

Ми прагнемо створити єдиний інтелектуальний простір для української молоді в Україні та за кордоном. Це простір для обміну ідеями, знаннями та досвідом, де народжуються нові ініціативи й формується бачення майбутнього України.

“In unity there is strength”

Ми віримо, що саме єдність надає сили. Разом ми творимо майбутнє, у якому кожен українець

У світі, що швидко змінюється, аналітичні центри (або англ. think tanks) стали ключовими гравцями у формуванні міжнародних дискусій та стратегій. Вони не лише генерують ідеї, а й визначають напрями політичних рішень та впливають на суспільні настрої.

Журнал “ThinkTank Essentials” створений з метою узагальнювати та аналізувати найважливіші експертні дослідження, щоб показати, як вони формують наше розуміння світового порядку.

Цей журнал є корисним для всіх, хто прагне орієнтуватися в дедалі складнішій міжнародній політиці. Він дозволяє відстежувати ключові тенденції, аргументацію провідних експертів, які впливають на рішення урядів та міжнародних організацій. Для дослідників та студентів це зручне джерело аналітики й актуальних кейсів, для дипломатів та експертів – інструмент розуміння глобальних процесів і прогнозування можливих сценаріїв, для широкої аудиторії – можливість побачити за заголовками новин глибший контекст.

ЗМІСТ

Огляд ключових тенденцій серпень-вересень 2025.....	6
Угода ЄС-США: своєчасне перемир'я, але лише за умови належної підтримки (англ. EU-US Agreement: an Armistice that is timely if given the means).....	8
Заради України європейцям доведеться вдатися до “чекової дипломатії” у відносинах із Трампом (англ. For Ukraine, Europeans need to play checkbook diplomacy with Trump).....	9
Перший раунд торговельної війни завершився перемогою Трампа, та наслідки у перспективі виявляться негативними для всіх (англ. Trump won the first round of the trade war. Long term consequences will not be positive for anyone).....	10
Росія нарощує військову присутність на Ладозькому озері. НАТО повинно зміцнити далекобійні вогневі спроможності в регіоні Балтійського моря (англ. Russia's Naval Build-up at Lake Ladoga. NATO Must Increase Its Long-range Fire Capabilities in the Baltic Sea Region).....	11
Торгівля ЄС-Україна: від екстрених заходів до оновленої торговельної угоди (англ. EU-Ukraine trade: From emergency measures to a renewed trade agreement).....	12
Після зустрічі на Алясці: Росія виходить із ізоляції, США утримуються від нових санкцій (англ. After the Alaska Meeting: Russia Breaks Isolation, U.S. Holds Off on New Sanctions).....	13
Тінь Мюнхена над Вашингтоном (англ. Munich's shadow over Washington).....	14
Саміт Трампа щодо України: європейська спроба мінімізувати шкоду. Поки що успішна (англ. Trump's Ukraine summit was a European damage control operation. It succeeded - for now).....	15
Масштаби російських диверсійних операцій проти критичної інфраструктури Європи (англ. The Scale of Russian Sabotage Operations Against Europe's Critical Infrastructure).....	16
Гарантія нестабільності: проблеми українських безпекових переговорів (англ. Guaranteeing Insecurity: The Flaws in Ukraine's Security Talks).....	17
Трамп: літо (майже) суцільних перемог... перед оманливим початком нового політичного сезону (фр. Trump: l'été de (presque) tous les triomphes... avant une rentrée en trompe-l'oeil)....	18
Досить порожніх обіцянок: Україна повинна мати юридично зобов'язуючі гарантії безпеки (англ. No more empty promises: Ukraine must have legally binding security guarantees).....	19
Стимування гібридної агресії Кремля проти НАТО (англ. Deterring Kremlin Grey Zone Aggression Against NATO).....	20
Чотири сценарії майбутнього трансатлантичних відносин: європейська автономія та американський виклик (англ. Four scenarios for the future of transatlantic relations: European autonomy and the American challenge).....	21
Українські біженці війни в Естонії: соціально-демографічний портрет та політика підтримки (англ. Ukrainian War Refugees in Estonia: Sociodemographic Portrait and Support Policies).....	22

Дискусії в ЄС щодо підтримки демократії у Вірменії, Грузії та Україні (англ. European Contestations of EU Democracy Support in Armenia, Georgia and Ukraine).....	23
Війна в Україні: нові гарантії безпеки від Заходу? (фр. Guerre en Ukraine: de nouvelles garanties de sécurité occidentales?).....	24
Вдома й за кордоном: чому Польща веде війну на два фронти? (англ. Home and away: Why Poland is fighting a war on two fronts).....	25
Росія випробовує НАТО, запустивши безпілотники в Польщу (англ. Russia Tests NATO With Poland Drone Breach)	26
Європа повинна бути готова йти на більші ризики (англ. Europe should be willing to take more risks)	27
Занепад Заходу та підйом “решти” призведуть до нового світового порядку (англ. The decline of the West and the rise of «the Rest» will lead to a new world order).....	28
Великі невидимі зміни: зв’язок Китаю з Росією та європейська безпека (англ. Great changes unseen: The China-Russia nexus and European security).....	29
Великий виступ Урсули фон дер Ляєн: чи зможе Європа піднятися на сходинку вище? (фр. Grand oral d’Ursula von der Leyen: l’Europe saura-t-elle monter d’un cran?).....	30
Російська дезінформація щодо атаки безпілотників на Польщу (пол. Rosyjska dezinformacja w sprawie ataku dronów na Polskę).....	31
Момент Європи: стратегія захисту України (англ. Europe’s Moment: A Sanctuary Strategy for Ukraine).. ..	32
Міґрень НАТО (англ. NATO’s MIGraine).....	33
Військові навчання «Запад-2025»: НАТО та стратегічна адаптація Росії (англ. Wartime Zapad 2025 Exercise: Russia’s Strategic Adaptation and NATO).....	34
Звіт Гельсінського форуму безпеки 2025 року (англ. Helsinki Security Forum 2025 report).....	35
Майбутнє Європи: ще один історичний момент? (англ. The future of Europe: Another Historic Moment?)	36
Що означає вторгнення російських безпілотників до Польщі для НАТО? (англ. What the Russian drone incursion into Poland means for NATO).....	37
Фокус-тема. “Енергетична й кліматична безпека в Європі: від кризових заходів до структурних змін”	38
Підсумовуючи.....	41
Список використаних джерел.....	44
Фото та зображення.....	45

Огляд ключових тенденцій серпень-вересень 2025

Події серпня розгорталися довкола ключових міжнародних переговорів та змін у риториці провідних гравців. Ще наприкінці липня відбулися торговельні переговори між президентом США Дональдом Трампом та президенткою Європейської комісії Урсулою фон дер Ляєн, які позначили новий рівень залежності Європейського Союзу від позиції Вашингтона. Водночас Дональд Трамп змінив риторику щодо Росії та почав критичніше оцінювати російську тактику затягування війни та обстріли цивільного населення.

Усе більше актуалізується питання безпеки Європи. У серпні аналітики звернули увагу на нарощування військової активності Росії на Ладозькому озері, що становить загрозу для країн Балтії. І вже у вересні тривожних ознак стало ще більше у зв'язку з повідомленнями про фіксацію російських безпілотників на території Литви та Латвії, а також про порушення повітряного простору Естонії винищувачами МіГ-31.

Найбільш резонансною подією серпня була зустріч Дональда Трампа з Володимиром Путіним на Алясці. Вона стала ключовою точкою у зміні сприйняття американської ролі як гаранта безпеки, викликавши значні сумніви у союзників. І вже 18 серпня відбулася зустріч Трампа з Володимиром Зеленським та лідерами ЄС, після чого в аналітичних центрах розпочалися обговорення гарантій безпеки для України та ширшої необхідності перегляду архітектури міжнародних відносин. Вересень став місяцем подальшого загострення на міжнародній арені. Після переговорів Трампа з Путіним довіра до США як до гаранта безпеки суттєво підірвалася, що спричинило хвилю обговорень майбутнього трансатлантичних відносин. Це знову актуалізувало ширшу проблематику – необхідність зміни чинної системи міжнародних відносин.

Однозначно гучною подією стало вторгнення російських безпілотників у Польщу, що спровокувало дискусію про міцність НАТО та межі його рішучості. До того ж, 12-16 вересня проводилися спільні російсько-білоруські військові навчання “Запад-2025”. Хоча їх масштаб був меншим, ніж у попередній роки, сама риторика та сценарії викликали занепокоєння і підживили дискусії про майбутнє європейської безпеки.

Дедалі більше звучали думки про настання історичного моменту для Європи. Це звучало як у звітах аналітичних центрів, так і у виступі Урсули фон дер Ляєн “Про стан Союзу” 10 вересня.

18-21 вересня у Гельсінкі відбувся безпековий форум, де ключовим меседжем стало усвідомлення європейськими державами необхідності брати на себе більшу відповідальність за власну безпеку. Це символічно збігається з дискусіями у провідних аналітичних центрах про те, що ЄС не може спиратися виключно на США і повинен вибудовувати власну стратегічну автономію.

Угода ЄС-США: своєчасне перемир'я, але лише за умови належної підтримки

(англ. EU-US Agreement: an Armistice that is timely if given the means)

Франсуа Шуміц, *Institut Montaigne*, Франція
01.08.2025

У дослідженні аналізуються результати торговельних переговорів між ЄС і США, які завершилися 27 липня без оприлюднення повноцінної угоди. Ключовим підсумком стало запровадження 15% мит на більшість європейського експорту до США (на суму €532 млрд у 2024 році), що сприймається як безпрецедентний виклик у післявоєнній історії.

ЄС погодився на такий компроміс, відмовившись від передбачених міжнародним правом заходів у відповідь. Разом із цим передбачені винятки для низки секторів: авіа-космічної галузі, мінералів, частини фармацевтики, хімії та сільського господарства. Особливо значущою є сфера автомобілебудування: європейські виробники отримали конкурентну перевагу над більшістю глобальних конкурентів, хоча водночас стикаються з високими тарифами на імпорт сировини (сталь та алюміній – до 50%).

Угода також включає символічні обіцянки ЄС інвестувати \$750 млрд в енергетику та \$600 млрд у США, але без юридично зобов'язуючої сили. Водночас не зафіксовано поступок щодо стратегічного вирівнювання ЄС із Вашингтоном у політиці щодо Китаю чи скасування європейських регуляцій.

Автор трактує домовленість як «відтерміновувачий компроміс», що дозволяє виграти час на тлі можливого послаблення позицій США напередодні проміжних виборів. Водночас угода оголює глибокі структурні вразливості ЄС у сферах оборони, енергетики та технологій, що ставить під сумнів його здатність ефективно відстоювати власні інтереси у світі дедалі жорсткіших силових відносин.

Трансатлантичні відносини; економіка; торгівля; фінанси.

Заради України європейцям доведеться вдатися до “чекової дипломатії” у відносинах із Трампом

(англ. *For Ukraine, Europeans need to play checkbook diplomacy with Trump*)

Ліана Фікс, Council on Foreign Relations, США

04.08.2025

Дослідження розглядає зміну політики Дональда Трампа щодо Росії та війни в Україні. Якщо раніше президент США підтримував відверто дружній тон із Владіміром Путіним, то нині, під тиском європейських партнерів та частини Конгресу, його риторика й дії стають дедалі жорсткішими. Символічним є продаж Європі п'яти систем Patriot із можливістю їхньої передачі Україні. Крім того, Трамп висловив готовність підтримати високі мита проти країн, які продовжують купувати російські енергоносії, а також пригрозив Індії вторинними санкціями.

Попри зміни, Білий дім не планує нових масштабних пакетів прямої військової допомоги Україні. Натомість формується інша модель: США продають озброєння європейцям, які вже самі забезпечують Україну. Така “чекова дипломатія” вимагає від ЄС стратегічного підходу. Автор підкреслює необхідність укладання довгострокової угоди зі США про регулярні закупівлі озброєнь, де пріоритетом мають стати системи Patriot – критично важливі для української протиповітряної оборони, але поки недоступні європейському виробництву.

Ключова роль відводиться Німеччині: завдяки фінансовим ресурсам та політичному впливу Берлін здатний стати провідним партнером Вашингтона в організації таких закупівель. У підсумку, саме спільні зусилля ЄС і США у сфері довгострокових поставок можуть стати головним чинником стримування Росії та гарантією того, що війна не завершиться на умовах Кремля.

Трансатлантичні відносини; війна в Україні.

Перший раунд торговельної війни завершився перемогою Трампа, та наслідки у перспективі виявляться негативними для всіх

(англ. Trump won the first round of the trade war. Long term consequences will not be positive for anyone)

Запрошений дослідник Ян Махачек, GLOBSEC, Словаччина
08.08.2025

У дослідженні різко критикується економічна політика Дональда Трампа, яка ґрунтується на протекціонізмі та “вірі в красу тарифів”. Автор підкреслює, що тарифи – це податок, який підвищує інфляцію, захищає внутрішніх виробників від конкуренції, але водночас знижує їхню довгострокову конкурентоспроможність. До того ж їх неможливо використовувати одночасно і як інструмент захисту ринку, і як стабільне джерело доходів.

Трамп, не маючи економічної освіти, трактує торгівлю як гру з нульовою сумою та одержимо фокусується на дефіцитах, які з погляду економістів не є визначальними, якщо компенсуються іншими балансами. Його “успіхи” у нав’язуванні торгових угод ЄС і Японії пояснюються трьома факторами: величезним американським ринком, відсутністю єдності серед інших глобальних гравців та використанням залежності союзників від США у сфері оборони й безпеки як важеля тиску.

У довгостроковій перспективі США отримають вигоду завдяки інвестиціям у цифровізацію, штучний інтелект, дешеву енергію та зростання попиту на озброєння. Натомість Європа зіштовхується з протилежними викликами: дорогими енергоносіями, зарегульованими ринками, фрагментованими фінансовими структурами та війною в Україні, яка, очевидно, також негативно впливає на економіку.

Особливу увагу приділено Україні, яку Трамп може використовувати як інструмент тиску на ЄС, погрожуючи скороченням чи припиненням безпекової допомоги. Це підкреслює вразливість України до зовнішньополітичних маневрів великих держав і демонструє, що протекціоністська політика США має не лише економічні, а й безпекові наслідки. Автор робить висновок: подолати цей курс можливо лише через повернення до простих принципів вільної торгівлі та наголошення на цінності свободи.

Економіка; торгівля; фінанси.

Росія нарощує військову присутність на Ладозькому озері. НАТО повинно зміцнити далекобійні вогневі спроможності в регіоні Балтійського моря

(англ. *Russia's Naval Build-up at Lake Ladoga. NATO Must Increase Its Long-range Fire Capabilities in the Baltic Sea Region*)

Запрошений дослідник, командор Гельге Адріанс, *German Institute for International and Security Affairs (SWP)*, Німеччина

11.08.2025

Дослідження аналізує новий елемент російської військової стратегії – розгортання ударних корветів класів Каракурт і Буян-М на озері Ладога, лише за 40 км від кордону з Фінляндією. Ці кораблі, оснащені крилатими ракетами дальністю до 2 500 км, здатні завдавати ударів по цілях у глибині території НАТО.

Автор наголошує на кількох ключових аспектах: низькій прозорості ситуації на Ладозі для західної розвідки; можливості застосування концепції SODCIT (удари по критичній інфраструктурі для деморалізації супротивника); виклику для НАТО через брак спроможностей глибокого високоточного вогню; а також потреби у посиленні стратегічних комунікацій та оперативної готовності.

Спершу це виглядало як експеримент з логістикою та адаптацією до умов озера, однак у 2024-2025 роках було проведено серію навчань із симуляційними пусками ракет. Таким чином, формується нова “бастіонна зона” на північному фланзі Балтійського моря, що доповнює вже відому загрозу з Калінінграда.

Україна фігурує в дослідженні у стратегічному контексті: саме її успішне стримування Чорноморського флоту за допомогою ракет, мін та безпілотних катерів змусило Москву шукати “захищені” локації на кшталт Ладозького озера, не досяжні для таких атак. Крім того, випробування на озері можуть стати підготовкою до подальших ударів як проти України, так і проти НАТО.

високоточних ударів, аби стримати Москву та зберегти баланс сил у Балтійському регіоні.

Європейська безпека; регіон Балтійського моря.

Торгівля ЄС-Україна: від екстрених заходів до оновленої торговельної угоди

(англ. *EU-Ukraine trade: From emergency measures to a renewed trade agreement*)

Світлана Таран, *European Policy Centre (EPC)*, аналітичний центр на рівні ЄС

18.08.2025

30 червня 2025 року Європейська Комісія та Україна завершили переговори щодо оновленої Угоди про поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі (DCFTA 2.0). Вона замінює тимчасові Автономні торговельні заходи, які з 2022 року надавали Україні безмитний доступ до ринку ЄС, але викликали гострі суперечки серед держав-членів, особливо сусідів України.

DCFTA 2.0 встановлює більш жорсткі умови для ключових агропродуктів (зерно, цукор, яйця, птиця, мед): квоти тут значно нижчі від обсягів, яких Україна досягла під час дії Автономних торговельних заходів. Це означає потенційне скорочення експорту та потребу шукати нові ринки збуту, зокрема на Близькому Сході та в Північній Африці. Натомість менш чутливі та непопулярні квоти розширюються або повністю лібералізуються.

Угода вводить новий механізм захисних заходів: ЄС зможе швидко обмежувати імпорт у разі “серйозних економічних чи соціальних труднощів”. Водночас відсутність чітких критеріїв створює ризик політичного зловживання й непередбачуваних бар’єрів для України.

Ключовим елементом стала умовність: доступ до ринку напряму пов’язаний із поступовим наближенням українського агросектору до стандартів ЄС (екологія, добробут тварин, пестициди, ветеринарія, ГМО). Повне узгодження очікується до 2028 року, із перехідними періодами для малих виробників.

Попри обмеження, DCFTA 2.0 розглядається як стратегічний крок, який надає стабільні правила торгівлі, закріплює статус України як кандидата в ЄС і створює основу для поступової інтеграції до єдиного ринку та посилення її ролі у продовольчій безпеці ЄС.

Євроінтеграція України; економіка; торгівля; фінанси.

Після зустрічі на Алясці: Росія виходить із ізоляції, США утримуються від нових санкцій

(англ. *After the Alaska Meeting: Russia Breaks Isolation, U.S. Holds Off on New Sanctions*)

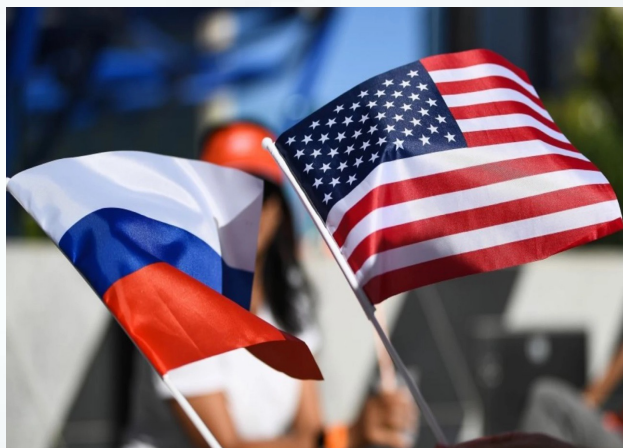
Александра Козьол, Матеуш Пйотровський, Polish Institute of International Affairs (PISM), Польща

18.08.2025

Зустріч Дональда Трампа та Володимира Путіна на Алясці 15 серпня не принесла прориву в переговорах щодо України, але стала вигідною для Москви. Основним результатом стало відтермінування нових американських санкцій, що дає Росії час для реалізації власних стратегічних планів і можливість продемонструвати вихід із міжнародної ізоляції.

Білий дім прагне швидкого дипломатичного результату, який можна подати як особисту перемогу президента. Водночас рішення не застосовувати нові тарифи чи вторинні санкції проти Росії та її партнерів підриває довіру до США та викликає побоювання щодо можливого тиску адміністрації президента на Київ, аби домогтися поступок для досягнення компромісу з Москвою.

Очевидно, що для Кремля зустріч несла також й іміджеву цінність, адже Путін постав як рівний співрозмовник лідера США та зберіг простір для нормалізації відносин, не роблячи поступок у питанні окупованих українських територій. Автори застерігають, що така динаміка загрожує розколом у трансатлантичних відносинах і може послабити позиції Європи.

Європейська безпека; трансатлантичні відносини; війна в Україні.

Тінь Мюнхена над Вашингтоном

(англ. *Munich's shadow over Washington*)

Запрошена дослідниця Кріс Кремідас-Кортні, European Policy Centre (EPC), аналітичний центр на рівні ЄС

19.08.2025

Вашингтонський саміт щодо України відбувся на тлі нових російських ударів по Харкову, Запоріжжю та Сумам, які забрали життя мирних жителів, у тому числі дітей. Авторка трактує ці атаки як навмисний сигнал Кремля: Москва прагне вести переговори з позиції сили, використовуючи терор як інструмент тиску.

Найбільш промовистим зрушенням стала риторика Дональда Трампа. Президент США вперше відмовився від вимоги припинення вогню як умови переговорів і допустив «територіальні угоди», що створює небезпечний прецедент – ілюзію миру ціною української території. При цьому він одночасно говорив про можливість введення американських військ в Україну та покладав головний тягар оборони на європейців.

Володимир Зеленський підтвердив неприйнятність поступок, запропонованих американським президентом. Конституція України прямо забороняє передачу територій без референдуму, що робить будь-які «територіальні угоди» юридично й політично нереалістичними. Європейські лідери, присутні у Вашингтоні, намагалися вплинути на порядок денний: вони виступають за тристоронній формат переговорів із Росією та за створення реальних, юридично зобов'язуючих гарантій безпеки для України. У центрі дискусії питання, чи буде міжнародний порядок формуватися під тиском сили, чи завдяки чітким і принциповим діям Заходу.

Авторка також підкреслює історичний урок: як показав Мюнхен 1938 року, політика умиротворення лише відкриває шлях до нових війн. Для України, і для Європи загалом, вирішальним є не допустити торгівлі територіями та зберегти принцип недоторканності суверенітету.

Трансатлантичні відносини; війна в Україні; європейська безпека.

Саміт Трампа щодо України: європейська спроба мінімізувати шкоду. Поки що успішна

(англ. *Trump's Ukraine summit was a European damage control operation. It succeeded - for now*)

Заступниця директора Програми з питань Росії та Євразії, керівниця Українського форуму при Chatham House Оприся Луцевич, Chatham House, Велика Британія

19.08.2025

Присутність на зустрічі Володимира Зеленського з Дональдом Трампом лідерів Британії, Німеччини, Франції та Італії мала на меті продемонструвати європейську солідарність та протидіяти можливому тиску на Київ з боку американського президента. Європейські лідери знають, що Путін просуває ідею “всеохопної мирної угоди”, щоб затягнути переговори, вимагаючи усунення “першопричин” конфлікту та водночас продовжуючи війну проти України. Під усуненням “першопричин” російський президент, ймовірно, має на увазі обмеження присутності НАТО у Східній Європі та дозвіл Росії визначати межі суверенітету України.

Лідери європейських держав усвідомлюють, що це неприпустимі умови. Саме тому і канцлер Німеччини Фрідріх Мерц, і президент Франції Еммануель Макрон закликали президента Трампа чинити тиск на Путіна, щоб встановити припинення вогню до наступної зустрічі.

Позитивним сигналом стало те, що США готові брати участь у гарантуванні безпеки України: обговорюються варіанти міжнародної військової присутності на підконтрольних Києву територіях, посилення ППО та механізми моніторингу перемир'я.

Масштаби російських диверсійних операцій проти критичної інфраструктури Європи

(англ. *The Scale of Russian Sabotage Operations Against Europe's Critical Infrastructure*)

Чарлі Едвардс, Нейт Сайдеништейн, *International Institute for Strategic Studies (IISS)*, Велика Британія
19.08.2025

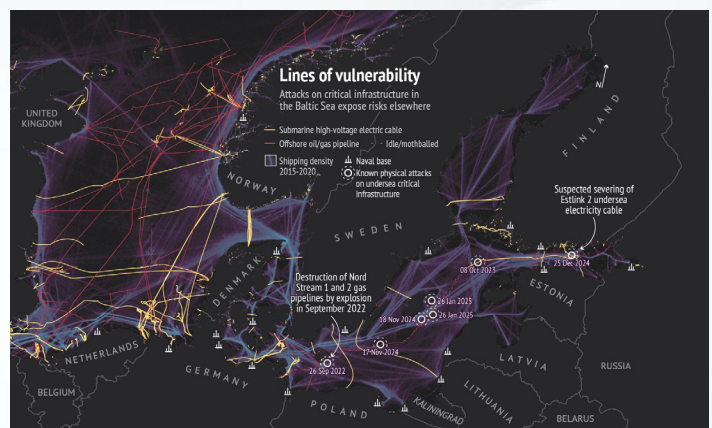
З 2022 року Росія розгорнула в Європі та США хвилю диверсійних операцій проти союзників України. Йдеться не лише про шпигунські мережі та підпали складів зброї: мішенями стають також енергетична й транспортна інфраструктура, телекомунікації та навіть оборонні підприємства. Ці дії завжди поєднані з інформаційними кампаніями, що підривають довіру до урядів і сіють сумніви в ефективності НАТО та ЄС.

Автори дослідження впевнені, що масштаби атак набагато більші, ніж визнають офіційні джерела. Росія прагне залякати суспільство, знизити підтримку Києва й створити відчуття, що Захід неспроможний захистити власні території.

На думку авторів, поки що європейські уряди здебільшого реагують постфактум, без справжньої проактивної стратегії.

Проте ключовий висновок очевидний: російські диверсії – не поодинокі інциденти, а системна й довготривала загроза. Їхня мета – це послабити тил України, зробити союзників менш стійкими й більш вразливими до тиску Москви.

Європейська безпека; гібридні загрози

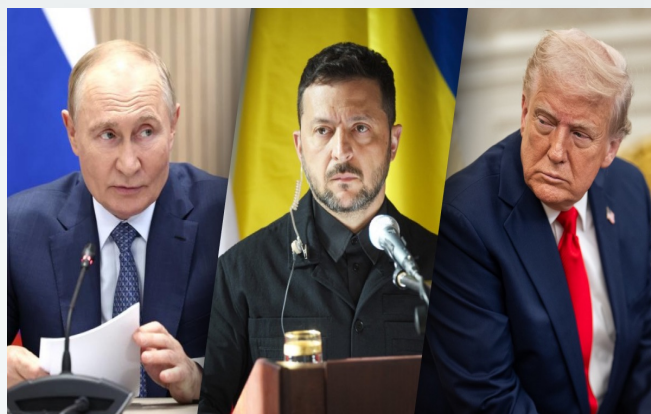

Гарантія нестабільності: проблеми українських безпекових переговорів

(англ. *Guaranteeing Insecurity: The Flaws in Ukraine's Security Talks*)

Меттью Савілл, Royal United Services Institute (RUSI), Велика Британія
20.08.2025

Нещодавні переговори американського президента Дональда Трампа з Путіним, а пізніше з Володимиром Зеленським та низкою європейських лідерів щодо війни в Україні залишили після себе більше питань, ніж відповідей. Попри гучні заяви про “гарантії безпеки”, наразі вони залишаються радше політичним гаслом, ніж реальним механізмом стримування.

Європейські лідери намагаються вибудувати власну “коаліцію охочих”, але відсутність достатньої військової потуги змушує їх зміщувати акцент з потенційної бойової присутності на допоміжні місії – тренування українських військових, логістику, розмінування та посилення спроможностей ЗСУ.

Також обговорюється “Article 5-lite” (гарантії безпеки для України, подібні до ст. 5 Північноатлантичного договору), але, на думку автора, це більше нагадує повторення Будапештського меморандуму: формальні обіцянки без готовності США чи ЄС реально протистояти Росії.

Тим часом на полі бою Москва нарощує тиск: липень-серпень стали місяцями наймасштабніших авіаударів від початку війни, фіксуються локальні просування на Донеччині. Українська оборона тримається, але виснаження очевидне, тоді як Росія активно адаптує тактику дронів атак.

Автор приходить до висновку, що Європа потребує реальної стратегічної автономії, а Україна – системного посилення власних військових спроможностей. Справжнє стримування можливе лише тоді, коли політичні заяви буде підкріплено дієвими ресурсами й готовністю до довготривалої підтримки.

Європейська безпека; війна в Україні

Трамп: літо (майже) суцільних перемог... перед оманливим початком нового політичного сезону

(фр. Trump: l'été de (presque) tous les triomphes... avant une rentrée en trompe-l'oeil)

Асоційований дослідник Ромуальд Сьйора, *Institut de relations internationales et stratégiques (IRIS)*, Франція

26.08.2025

Літо 2025 року Білий дім подає як час дипломатичних і політичних тріумфів Дональда Трампа. Автор дослідження натомість показує іншу картину: це радше демонстрація сили, концентрації влади й підриву багатостороннього порядку.

Трамп позиціонує себе як “миротворця” – угоди в Африці, зменшення напруги між Індією та Пакистаном, вірмено-азербайджанське зближення. Водночас американський президент повертається до “методу сили”, завдаючи ударів по іранських ядерних об’єктах. Його модель дипломатії – це відхід від міжнародних інституцій і перехід до системи двосторонніх угод, де вирішальним є примус.

Якщо розглядати внутрішню політику, то Верховний суд і Конгрес США фактично легітимізували концентрацію влади, розмиваючи систему стримувань і противаг. Армія дедалі частіше використовується на вулицях, університети та медіа піддаються тиску, культурні інституції – цензурі.

На міжнародній арені Трамп принижує європейських лідерів і диктує Брюсселю умови принизливих торговельних домовленостей. Для України це означає маргіналізацію: зустріч Трампа із Зеленським супроводжувалася зверхністю, а саміт на Алясці з Путіним символічно закріпив “кінець багатосторонності”, коли долю України обговорюють без її участі.

На думку автора, світ повертається до логіки XIX століття, де право сили замінює силу права.

Світовий порядок

Досить порожніх обіцянок: Україна повинна мати юридично зобов'язуючі гарантії безпеки

(англ. *No more empty promises: Ukraine must have legally binding security guarantees*)

Аманда Пол, Лев Зінченко, *European Policy Centre (EPC)*, аналітичний центр на рівні ЄС

26.08.2025

Автори підкреслюють, що відсутність справжніх чітких безпекових гарантій для України в минулому (як приклади, Будапештський меморандум та Мінські угоди) стала прямим запрошенням для російської агресії. Ці документи виявилися декларативними: без юридичної сили, без механізмів примусу й контролю. Сьогодні ж, як наголошують автори, перед будь-яким перемир'ям Київ має отримати юридично зобов'язуючі гарантії через оборонний договір за моделлю союзів США з Японією чи Південною Кореєю, які поєднують зобов'язання із реальною військовою присутністю.

У дослідженні згадується й зміна позиції Дональда Трампа. Якщо раніше він категорично відмовлявся від будь-якої участі США, то в серпні 2025 року вперше заговорив про гарантії безпеки на кшталт статті 5 НАТО для України.

На перший план виходить роль Європи. Створена “коаліція охочих” має потенціал стати ядром багатостороннього оборонного договору, здатного включати не лише військовий компонент, а й економічні та дипломатичні важелі. Головне – уникнути чергових “напіврішень”. Будь-які нечіткі гарантії лише відтермінують наступну агресію та не забезпечать умов ані для довготривалого миру, ані для масштабної післявоєнної відбудови України.

Європейська безпека; війна в Україні

Стимування гібридної агресії Кремля проти НАТО

(англ. *Deterrence Kremlin Grey Zone Aggression Against NATO*)

Джо Морлі-Девіс, Royal United Services Institute (RUSI), Велика Британія
29.08.2025

У дослідженні аналізується зростання агресії Кремля у “сірій зоні” – підривні дії гібридного характеру, що включають кібератаки, дезінформацію, підкуп еліт, використання проксі-

Вихід автор бачить у поєднанні двох підходів: *deterrence by denial* (стримування через запобігання) та *deterrence by punishment* (стримування через покарання). Перший –

Чотири сценарії майбутнього трансатлантичних відносин: європейська автономія та американський виклик

(англ. *Four scenarios for the future of transatlantic relations: European autonomy and the American challenge*)

Вілле Сінкконен, Гаррет Мармін, Finnish Institute of International Affairs (FIIA), Фінляндія
Вересень 2025

Автори дослідження аналізують майбутнє трансатлантичних відносин у контексті другого президентського терміну Дональда Трампа, який загострив сумніви щодо надійності США як гаранта європейської безпеки.

Виокремлюються чотири можливі сценарії розвитку співпраці між США та Європою в найближчі 5-10 років на основі двох змінних: рівень американських інвестицій у Європу та рівень контролю США над європейською політикою.

1. Зневага (Neglect): низький рівень інвестицій та контролю. США ізолюються від європейських справ, послаблюючи безпекові гарантії НАТО.
2. Партнерство (Partner): високий рівень інвестицій, але низький рівень контролю. Вашингтон залишається активним в НАТО, визнає стратегічну автономію ЄС і прагне компромісів.
3. Васал (Vassal): низький рівень інвестицій при високому контролі. США скорочують свою присутність, але тиснуть на ЄС у торгівлі та безпекових питаннях.
4. Логіка блоку (Bloc logic): високий рівень інвестицій та контролю. Повернення до логіки Холодної війни, де США очікують від Європи повної лояльності в глобальному геополітичному протистоянні.

Сценарії “зневага” та “партнерство” залишають більше простору для європейської стратегічної автономії, тоді як “васал” та “логіка блоку” можуть суттєво її обмежувати. Для України ці сценарії мають безпосереднє значення: якщо США збережуть сильний вплив на політику ЄС, це може зменшити європейську підтримку Києва; натомість простір для автономії ЄС створює шанс на більш незалежний курс щодо допомоги Україні.

Загалом, дослідження підкреслює нагальність розвитку європейської стратегічної автономії, особливо враховуючи непередбачуваність адміністрації Дональда Трампа.

Трансатлантичні відносини; стратегічна автономія ЄС

Українські біженці війни в Естонії: соціально-демографічний портрет та політика підтримки

(англ. *Ukrainian War Refugees in Estonia: Sociodemographic Portrait and Support Policies*)

Естонія змістила акцент з екстреної гуманітарної допомоги на довгострокову інтеграцію: програми з вивчення мови, професійної адаптації, підтримки психічного здоров'я. Значна частина українських біженців покриває витрати на житло самостійно, а державні субсидії з 2024 року надаються переважно новоприбулим. Понад 80% сімей планують залишатися в Естонії ще принаймні рік, що підтверджує потребу в сталих інтеграційних політиках.

Політика Естонії щодо українських біженців війни у 2025 році демонструє баланс екстреної допомоги та довгострокових зусиль щодо інтеграції. До того ж, зобов'язання Естонії щодо тимчасового захисту, охорони здоров'я та освіти, поряд з підтримкою громадянського суспільства, роблять її привабливою країною проживання для українських біженців.

Дискусії в ЄС щодо підтримки демократії у Вірменії, Грузії та Україні

(англ. *European Contestations of EU Democracy Support in Armenia, Georgia and Ukraine*)

Нона Міхелідзе, *Instituto Affari Internazionali (IAI)*, Італія
08.09.2025

У дослідженні приділяється увага тому, як ЄС підтримував демократію в Україні, Вірменії та Грузії під час ключових подій останнього десятиліття. Усі три кейси показують, що ЄС балансує між стратегічним прагматизмом і відданістю своїм цінностям, нормам та принципам. Тобто з одного боку, Брюссель декларує прихильність до демократичних цінностей, з іншого – часто діє вибірково, підпорядковуючи політику геополітичним міркуванням.

У випадку України переломними моментами стали Революція Гідності 2013-2014 рр. та повномасштабне вторгнення Росії у 2022 році. Після Євромайдану ЄС поступово усвідомив, що підтримка демократії в Україні нерозривно пов'язана з протидією російській агресії. Риторика про “асоціацію без перспективи членства” змінилася після вторгнення: вже у червні 2022 року Україна отримала статус кандидата. Це стало символічним підтвердженням того, що боротьба

Демократичні цінності; євроінтеграція України

Війна в Україні: нові гарантії безпеки від Заходу?

(фр. *Guerre en Ukraine: de nouvelles garanties de sécurité occidentales?*)

Жан де Глініасмі, *Institut de relations internationales et stratégiques (IRIS)*, Франція

08.09.2025

4 вересня 2025 року в Парижі відбулася зустріч “коаліції охочих”, яку очолили президент Франції Еммануель Макрон і прем’єр-міністр Великої Британії Кір Стармер. Участь узяли 35 делегацій, серед них – президент України Володимир Зеленський і президент США Дональд Трамп (онлайн). Підсумком стало зобов’язання 26 держав бути готовими гарантувати безпеку України на суші, морі й у повітрі після можливого припинення вогню чи укладення мирної угоди. Формат цих гарантій («сили підкріплення» або «force de réassurance») досі обговорюється між державами-учасницями та США.

Москва відреагувала різко: Путін заявив, що будь-які контингенти країн НАТО в Україні стануть “пріоритетними цілями”. Для Кремля неприйнятна сама ідея зовнішніх гарантій, тоді як Київ наполягає, аби вони були не слабшими за статтю 5 НАТО, тобто включали автоматичну реакцію на агресію.

Роль США залишається ключовою. Трамп заперечив можливість введення американських сухопутних військ, але допускає обмін розвідданими, обмежену авіаційну підтримку чи передачу техніки (зокрема дронів), профінансованих європейцями або Україною. Його головна мета – досягти домовленостей із Москвою, а питання “сил підкріплення” відіграє другорядну роль.

Паралельно обговорюється перспектива зустрічі Зеленського й Путіна, хоча Москва висуває неприйнятні умови – територіальні поступки, нейтралітет України та зняття санкцій. Автор робить висновок, що доля гарантій безпеки визначатиметься насамперед у трикутнику США-Росія-Україна, тоді як роль ЄС, попри символічну важливість, залишається лише допоміжною.

Війна в Україні; європейська безпека

Вдома й за кордоном: чому Польща веде війну на два фронти?

(англ. *Home and away: Why Poland is fighting a war on two fronts*)

Марта Прохвіч-Язовська, *European Council on Foreign Relations (ECFR)*, аналітичний центр на рівні ЄС

08.09.2025

Авторка аналізує, як Польща одночасно веде “війну на два фронти”: зовнішню – проти російської агресії, і внутрішню – у власній політичній системі та ставленні до українських біженців.

На “зовнішньому фронті” Варшава розглядає війну Росії проти України як пряму загрозу власному суверенітету. Польща стала головним логістичним центром для оборонних і гуманітарних поставок (через її територію проходить до 80% допомоги), надала Києву 47 пакетів військової допомоги і витратила близько 40 млрд євро у 2022-2024 рр. Вона уклала двосторонню угоду про безпеку з Україною, активно діє в межах НАТО та “коаліції охочих”. Водночас Польща принципово відмовляється від відправки військових контингентів, вважаючи, що “символічні сили” не створять ефективного стримування, а лише знизять обороноздатність східного

Напередодні та після президентських виборів 2025 року політика Польщі щодо України стала заручником внутрішніх суперечок. Підтримка українців серед поляків знизилася з 67% у 2022-му до 45% у 2025-му, а 86% виступають проти відправки військ. Новий президент Кароль Навроцький загострив антагонізм, ветовавши закон про продовження соцдопомоги українським біженцям, що посилює розкол суспільства.

Насправді, Польща, попри військову та дипломатичну активність, ризикує втратити ефективність свого лідерства в Європі через внутрішні протиріччя. Висновок очевидний – цей розрив між зовнішніми амбіціями й внутрішньою політикою підриває єдність Заходу саме в критичний момент для європейської безпеки.

Європейська безпека

Росія випробовує НАТО, запустивши безпілотники в Польщу

(англ. *Russia Tests NATO With Poland Drone Breach*)

Ліана Фікс, Ерін Д. Дамбахер, *Council on Foreign Relations (CFR), США*
10.09.2025

У дослідженні описується нещодавнє порушення повітряного простору Польщі понад десятком російських дронів. Частина було знищено силами НАТО: польськими F-16, нідерландськими F-35, німецькими системами Patriot та італійською авіацією спостереження. Прем'єр-міністр Польщі Дональд Туск назвав це "масштабною провокацією" й ініціював консультації за статтею 4 НАТО, підкресливши, що це найближче до відкритого конфлікту з часів Другої світової війни. Це став перший випадок, коли Альянс офіційно застосував зброю у відповідь на дії, пов'язані з війною в Україні.

Аналітики вважають, що інцидент був свідомим випробуванням єдності НАТО й готовності США виконати зобов'язання за статтею 5. Він відбувся на тлі російсько-білоруських навчань «Запад-2025» та посилення атак проти України, включно з ударами по Києву. Москва прагне протестувати межі дозволеного, змусити Захід уникати ескалації та відмовитися від планів відправки військ в Україну.

Наголошується на необхідності дешевших і ефективніших систем протиповітряної оборони, здатних протистояти масовим атакам дронів. Аналітики відзначають, що Україна тієї ж ночі збила понад 380 БПЛА різних типів – і це досвід, який має стати основою для підготовки НАТО.

Європа повинна бути готова йти на більші ризики

(англ. *Europe should be willing to take more risks*)

Занепад Заходу та підйом “решти” призведуть до нового світового порядку

(англ. *The decline of the West and the rise of «the Rest» will lead to a new world order*)

Видатний професор Амітав Ачар'я, Chatham House, Велика Британія
15.09.2025

Автор аналізує кризу ліберального міжнародного порядку, що загострилася внаслідок другої каденції Дональда Трампа. Торговельні війни, сумніви у зобов'язаннях США перед НАТО та відхід від багатосторонності посилили уявлення про “кінець” старої системи. Водночас, на думку автора, йдеться не про крах, а про трансформацію світового порядку.

Запропонована концепція multiplex world order (світовий порядок множинності) відрізняється від класичної “мультиполярності”. У новій реальності жодна держава чи блок не домінуватиме в усіх сферах: США збережуть військово-фінансову перевагу, Китай стане провідним у торгівлі й розвитку, ЄС відіграватиме провідну роль у регуляції та кліматичній політиці. Водночас регіональні сили, такі як Індія, ПАР, Індонезія, Мексика, Туреччина, отримають більший вплив. Держави дедалі частіше уникатимуть жорстких альянсів, практикуватимуть hedging, співпрацюючи з різними центрами сили залежно від конкретних питань.

Глобалізація не зникне, а трансформується у re-globalization з новим центром у Азії, локалізованими й диверсифікованими ланцюгами постачання та зростанням ролі Глобального Півдня. Автор наголошує, що ключові норми міжнародного порядку (суверенітет, дипломатія, свобода торгівлі, гуманітарні цінності) завжди були результатом глобальної співпраці, а не лише західної ініціативи.

У цьому контексті Україна стає індикатором, адже її боротьба за територіальну цілісність та підтримка міжнародного права випробовують життєздатність норм, на яких будується новий світовий порядок.

Важливо зазначити, що автор цього дослідження Амітав Ачар'я - один з найвідоміших теоретиків міжнародних відносин. Його концепція світового порядку множинності активно обговорюється в академічних та політичних колах.

Великі невидимі зміни: зв'язок Китаю з Росією та європейська безпека

(англ. *Great changes unseen: The China-Russia nexus and European security*)

Аліція Бахульська, запрошена дослідниця Івана Караскова, *European Council on Foreign Relations (ECFR)*, аналітичний центр на рівні ЄС
16.09.2025

Авторки аналізують стратегічне партнерство між Китаєм та Росією, яке в умовах війни проти України набуло безпрецедентної глибини. Пекін під керівництвом Сі Цзіньпіна змістив пріоритети з економічного розвитку на безпекову парадигму “securitisation of everything”. У цій логіці Росія посідає ключове місце як інструмент відволікання уваги США від Індо-Тихоокеанського регіону та посилення впливу Китаю в Євразії.

Хоча Китай офіційно декларує прагнення миру й діалогу, фактично він застосовує тактику “стратегічної двозначності”: надає Росії економічну підтримку, товари подвійного призначення та дипломатичне прикриття. Це робить його вирішальним фактором у продовженні агресії, адже без китайської допомоги Кремль, можливо, не зміг би так довго вести війну.

Авторки розглядають три сценарії для Китаю: перемога Росії, її поразка або затяжна “нічия”. У будь-якому разі Пекін прагне максимально убезпечити власний режим і використати війну для стратегічних вигод. Найбільш вигідною для Китаю виглядає затяжна нестабільність, що виснажує Захід, але не призводить до краху Москви.

Для ЄС ключовий висновок полягає в необхідності позбутися ілюзій щодо можливого “розриву” відносин Москви та Пекіна. Європейська політика має прямо пов'язувати Китай із продовженням війни, визнавати його як “вирішального співучасника” агресії та вибудовувати довгострокову стратегію, яка поєднає стримування, де-рискінг та прагматичну вибірковою співпрацю.

Великий виступ Урсули фон дер Ляен: чи зможе Європа піднятися на сходинку вище?

(фр. *Grand oral d'Ursula von der Leyen: l'Europe saura-t-elle monter d'un cran?*)

Жанна Лебоді, Енора Морен, Institut Montaigne, Франція
16.09.2025

Авторки аналізують виступ Урсули фон дер Ляен про стан Союзу 10 вересня 2025 року. Ключовим меседжем промови було “Європа у боротьбі” (“Europe is in a fight”) – риторика боротьби за виживання, свободу та стратегічну автономію. Вона окреслила три головні напрями майбутньої політики: оборонний, економічний і демократичний.

У сфері безпеки Президентка наголосила на необхідності створення справжнього Європейського оборонного союзу. Було презентовано програми Readiness 2030 (до 800 млрд євро) та SAFE (150 млрд євро на спільні закупівлі), а також нові ініціативи: Qualitative Military Edge для технологічної переваги України, Drone Alliance (6 млрд євро), Eastern Flank Watch і “стіну дронів” у регіоні Балтійського моря. Важливим елементом стала пропозиція використати заморожені російські активи для фінансування відбудови України.

Щодо економічного напрямку Урсула фон дер Ляен спиралася на “доповідь Драгі” та пообіцяла прискорення реіндустріалізації, спрощення правил для бізнесу, захист ключових галузей, зокрема сталеливарної. Проте реальні результати залишаються обмеженими, адже станом на 2025 рік реалізовано лише 11 % заходів.

Третій напрям стосувався демократії та суспільної стійкості: Європейський щит демократії (англ. European Democracy Shield), підтримка незалежних медіа, соціальні та молодіжні програми. Україна при цьому виступає не лише адресатом допомоги, а й каталізатором європейської оборонної інтеграції та тестом на здатність ЄС діяти рішуче й об'єднано.

Європейська безпека; стратегічна автономія ЄС; демократичні цінності; економіка; торгівля; фінанси

Російська дезінформація щодо атаки безпілотників на Польщу

(пол. *Rosyjska dezinformacja w sprawie ataku dronów na Polskę*)

Філін Брійка, Александра Вуйтович, *Polish Institute of International Affairs (PISM)*, Польща

19.09.2025

У дослідженні розглядається російська інформаційно-психологічна операція, що супроводжувала порушення польського повітряного простору 21 безпілотником у вересні 2025 року. Одразу після інциденту російські канали в Telegram та інших соцмережах активізували дезінформаційну кампанію, приписуючи провину Україні. Поширювалися наративи про “українську провокацію” з метою втягнути Польщу й НАТО у війну, про нібито “перехоплення контролю над дронами” чи “глушіння GPS-сигналів”. Для правдоподібності додавалися сфальсифіковані карти, графіки та відсилання до інциденту в Пшеводуві у 2022.

Головні цілі цієї кампанії: підірвати довіру між поляками та українцями, посилити внутрішні суперечності в ЄС, мобілізувати псевдоантивоєнні проросійські рухи й підірвати віру в здатність НАТО захистити союзників. Кремль поєднав класичні пропагандистські ресурси з активацією “сплячих” акаунтів у соцмережах, використанням простих хештегів (#growokasja, #tonienaszawojna), маніпуляціями історичними темами (Волинь) та розігруванням карти українських біженців.

Попри оперативну реакцію польських інституцій та союзників, дезінформація охопила мільйони користувачів, демонструючи вразливість суспільства. Автори підкреслюють, що Росія досягає значного ефекту за менших ресурсів завдяки багаторічній роботі в польській інформаційній сфері та зростаючій втомі від війни. Подібні операції, поєднані з інцидентами військового характеру, становлять довгострокову загрозу для НАТО й ЄС. Відповідно, необхідні системні рішення – від освіти з медіаграмотності до більш жорсткого регулювання цифрових платформ і посилення стратегічної комунікації.

Гібридні загрози: європейська безпека

Момент Європи: стратегія захисту України

(англ. *Europe's Moment: A Sanctuary Strategy for Ukraine*)

Запрошений автор Натаніель Інгланд, Royal United Services Institute (RUSI), Велика Британія
19.09.2025

Пропонується концепція “стратегія захисту” (англ. *Sanctuary Strategy*) – нова стратегія, спрямована на захист України та зміцнення європейської безпеки. Три роки війни продемонстрували: західна допомога була критично важливою, але Європа занадто покладалася на США і залишалася не такою активною. Сучасні події тепер вимагають ініціативи саме від європейських держав.

Ключовий елемент стратегії – створення обмеженої безпольотної зони (англ. *No-Fly Zone*) над центральною та західною Україною, включно з Києвом, Львовом та Одесою. Запропонована зона простягатиметься від трикордонної зони (Білорусь-Росія-Україна) на південний схід до Павлограда, потім на південний захід через Кривий Ріг до Миколаєва, на захід до Доброслава і звідти на південь через Одесу до кордону румунського повітряного простору над Чорним морем. Це захищає центральну частину України та охоплює весь білоруський кордон, позбавляючи Москву північного вектора для обходу східної повітряної оборони України. Це дозволить унеможливити російські удари по критичній інфраструктурі та захистить населення, водночас звільняючи українські системи ППО для фронтових операцій.

Другим компонентом є оборонна присутність на кордоні з Білоруссю – невелике, але багато-національне розгортання, що стримуватиме можливі нові вторгнення й дозволить ЗСУ перекинути сили на схід і південь.

Стратегія базується на чотирьох принципах: необхідність і стійкість, перерозподіл сил, стратегічний примус Москви до перегляду тактики та створення умов для мирних переговорів із позиції сили. При цьому наголошується, “стратегія захисту” не є місією НАТО й може бути реалізована без США зусиллями Лондона, Парижа, Варшави, Бухареста та інших союзників. Вона має виключно оборонний характер, відповідає міжнародному праву та знижує ризики ескалації.

Таким чином, запропонований підхід розглядається як спосіб гарантувати виживання України, відновити європейську стратегічну суб’єктність і створити умови для справедливого миру.

Війна в Україні; стратегічна автономія ЄС; європейська безпека

МіГрень НАТО

(англ. NATO's MIGraïne)

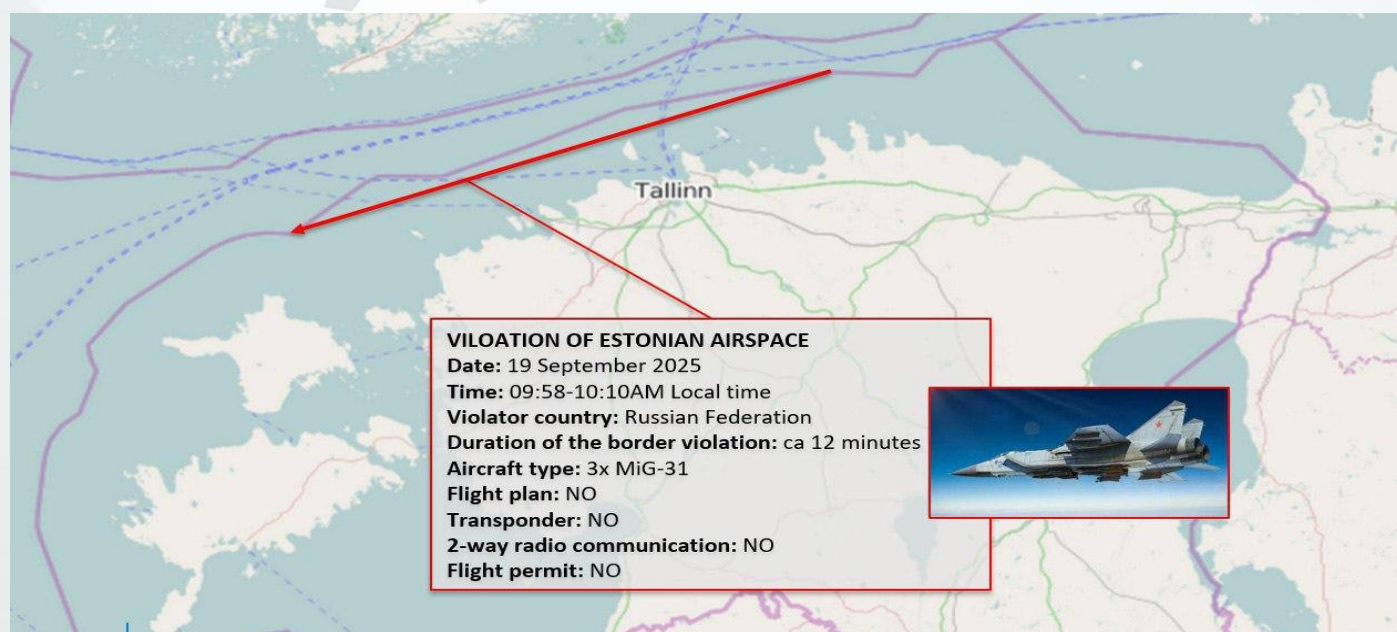
Томас Єрмалавічюс, *International Centre for Defence and Security (ICDS)*,
Естонія

21.09.2025

У дослідженні описується інцидент порушення повітряного простору Естонії російськими літаками МіГ-31, який тривав 12 хвилин. Автор підкреслює, що хоч порушення повітряного простору російською авіацією не є новиною, цього разу масштаби та контекст вказують на те, що Кремль дедалі відвертіше випробовує єдність і рішучість НАТО, прагнучи виставити Альянс “паперовим тигром”.

“паперовий тигр” - старий китайський фразеологізм, який використовують на позначення чогось небезпечного тільки з вигляду, але насправді слабкого та неспроможного діяти рішуче

Автор підкреслює кілька ключових проблем. По-перше, місія повітряної поліції НАТО в країнах Балтії (англ. Baltic Air Policing) залишається мирною і дозволяє застосовувати силу лише у критичній ситуації. Це створює “сіру зону”, яку Росія активно експлуатує. По-друге, Балтія не має власної багаторівневої ППО, що робить її особливо вразливою до провокацій. По-третє, в Альянсі існують суттєві відмінності у готовності до ескалації: якщо для Естонії чи Польщі рішуча відповідь є необхідністю, то для Рима чи Будапешта це виглядає як небезпечний ризик. Додається й криза довіри до США: нерішучі й непослідовні заяви Вашингтона лише підживлюють сумніви щодо здатності Заходу стримувати Москву.

Висновок дослідження однозначний: НАТО потребує нової спільної доктрини реагування, яка виходила б за межі символічного “поліцейського патрулювання” та включала б активніші інструменти, зокрема кібер- і електронну війну. Без цього Альянс ризикує втратити довіру й залишитися без дієздатних варіантів у момент, коли ставки є критично високими.

Регіон Балтійського моря; європейська безпека

Військові навчання «Запад-2025»: НАТО та стратегічна адаптація Росії

(англ. *Wartime Zapad 2025 Exercise: Russia's Strategic Adaptation and NATO*)

Фабріціо Міннімі, асоційований дослідник Джанджузенне Пілі, *Royal United Services Institute (RUSI)*, Велика Британія

22.09.2025

Спільні навчання Росії та Білорусі “Запад-2025” стали важливим індикатором трансформації російської військової стратегії в умовах затяжної війни проти України та дії міжнародних санкцій. На відміну від “Запад-2021”, цьогорічні маневри були свідомо зменшені у масштабі й розосереджені по різних полігонах, щоб уникнути міжнародного спостереження. Їхній акцент змістився з масових маневрів на “високоважливі спроможності” – інтегровану протиповітряну та протиракетну оборону (IAMD), далекобійні високоточні удари, електронну боротьбу та інтеграцію розвідки й вогневих засобів.

Навчання виконували подвійну функцію. Перш за все, політичну – демонстрацію “стійкості” всередині країни та зміцнення союзницьких зв'язків із Білоруссю. Друга функція – військова, тобто практична адаптація доктрини “Initial Period of War”, спрямованої на параліч противника через ранні глибокі удари по критичній інфраструктурі. Помітно, що санкційний тиск та виснаження оборонно-промислової бази змушують Москву оптимізувати ресурси, водночас нарощуючи потенціал високотехнологічних засобів ураження.

Для НАТО та України “Запад-2025” є показовим: Росія, попри обмеження, продовжує відпрацьовувати наступальні сценарії, готуючись до ще тривалішої війни. Це вимагає посилення стійкості критичних вузлів управління та інтеграції власних систем протиповітряної та протиракетної оборони в Україні, а також збереження санкційного тиску як ключового фактора довгострокового виснаження російського воєнного потенціалу.

Звіт Гельсінського форуму безпеки 2025 року

(англ. *Helsinki Security Forum 2025 report*)

Матті Песу, Іро Сяркаа, Йоель Ліннаймякі, Тьюне Кар'ялайнен, Ригор Ніжнікау, Аркадій Мошес, Крістіна Сілван, Юрі Лавікайнен, Гіскі Гуккала, Маркус Хольмгрен, Лііса Кауппіла, Finnish Institute of International Affairs (FIIA), Фінляндія
Вересень 2025

Безпековий форум у Гельсінкі 19-21 вересня 2025 року пройшов під гаслом “Час Європи” (англ. “The Hour of Europe”) і став нагадуванням, що майбутнє європейської безпеки залежить від власних зусиль ЄС та його держав-членів. В умовах трансформації трансатлантичних відносин, коли США за президентства Дональда Трампа дедалі більше концентруються на Індо-Тихоокеанському регіоні, європейцям доводиться брати на себе більшу відповідальність за власну безпеку. Підсумки саміту НАТО в Гаазі зобов'язують країни Європи інвестувати 3,5% ВВП у оборону, що має закласти фундамент для реальної стратегічної автономії.

На форумі окрему увагу приділено Росії: її агресія проти України та нещодавні навчання “Запад-2025” підтверджують, що ядерний фактор і надалі є ключовим елементом стримування. Учасники наголосили на важливості розвитку високотехнологічних спроможностей – від ШІ й дронів до електронної боротьби – а також на посиленні оборони північного флангу НАТО. Глобальний контекст доповнює конкуренція США-Китай і зростання кіберзагроз.

Особливу увагу варто звернути на статтю “На краю прірви: як Європа має посилити безпеку України” (англ. “Sitting on a cliff: How Europe should enhance Ukraine’s security”) аналітиків Тьюне Кар'ялайнен та Ригора Ніжнікау. Автори роблять однозначний висновок: Європа має системно, а не ad hoc, надавати Україні військову допомогу й фінансування. Ключовим гарантом безпеки визнається сильна українська армія, а процес євроінтеграції – потужним інструментом підтримки. Водночас якісне управління й реформи в Україні розглядаються як невід'ємна частина обороноздатності, а ЄС – як головний стимулятор цього процесу.

Майбутнє Європи: ще один історичний момент?

(англ. *The future of Europe: Another Historic Moment?*)

Жан-Луї де Брувер, *Egmont Institute*, Бельгія
23.09.2025

У своїй промові про стан Союзу 10 вересня 2025 року Урсула фон дер Ляєн окреслила ЄС як актора, що мусить довести здатність зберігати незалежність у світі “імперських суперництв”.

Автор вважає, що нинішня криза – ще один історичний момент, коли ЄС змушений переосмислювати модель інтеграції, як колись у часи де Голля, фінансових криз чи пандемії. І знову постає питання: чи готова Європа діяти з достатньою єдністю, політичною волею та стратегічним баченням?

Паралельно у світі повертається логіка “силової політики”: гонка озброєнь, переговори не на рівних з США, відсутність спільної стратегії щодо Близького Сходу, брак суто європейської ініціативи у формуванні нової архітектури безпеки та відсутність стратегії безпеки для України. Водночас саме розширення Союзу та євроінтеграція України дедалі більше постають як геополітична необхідність.

Ключовими умовами “перезапуску” ЄС визначено три чинники: згуртованість держав-членів, легітимне спільне лідерство та усвідомлення меж міжнародної гри, що зумовлює перехід від “стратегічної автономії” до “стратегічної стійкості”. Висновок простий: або ЄС мобілізує ресурси й упевнено утвердить себе як стратегічний суб’єкт, або ризикує втратити роль у новому світі великих сил.

Європейська безпека; стратегічна автономія ЄС

Що означає вторгнення російських безпілотників до Польщі для НАТО?

(англ. *What the Russian drone incursion into Poland means for NATO*)

Барт ван ден Берг, Ерік Стейнман, Netherlands Institute of International Relations - Clingendael, Нідерланди

23.09.2025

У ніч з 9 на 10 вересня 2025 року понад десяток російських дронів порушили повітряний простір Польщі, частину з них було перехоплено літаками НАТО, тоді як інші проникли на сотні кілометрів углиб території. Інцидент, безпрецедентний за масштабами й глибиною, став серйозним викликом для Альянсу. Попри запуск операції “Східний вартовий” (англ. “Eastern Sentry”) та швидку реакцію, інцидент виявив низку вразливостей: високі витрати на перехоплення дешевих безпілотників дорогими засобами, розбіжності у риториці союзників та ризик перетворення вторгнення російських дронів на регулярні провокації.

Для НАТО важливо обрати “тон” реакції: чи назвати інцидент “необдуманим”, “навмисним” чи навіть “агресією”. Як зазначають автори, тон формує стратегічний наратив і має відповідати практичним діям. Різка риторика без підкріплення підриває довіру до стримування, тоді як стриманий тон у поєднанні з пропорційними кроками лише підсилює його.

Автори роблять висновок, що Росія маневрує між провокацією та війною, прагнучи підірвати довіру до НАТО. Водночас підкреслюється, що досвід України у відбитті масованих атак дронами є надзвичайно цінним для реформування систем ППО Альянсу.

Гібридні загрози; європейська безпека; війна в Україні

Фокус-тема

“Енергетична й кліматична безпека в Європі:
від кризових заходів до структурних змін”

Автори наголошують на дедалі більшій прірві між країнами-лідерами та тими, які не встигають адаптуватися до структурних змін в енергетичній безпеці. Західноєвропейські держави інтегрують енергетичну політику з промисловою стратегією, тоді як частина Центральної й Східної Європи лишається “заручником” застарілої інфраструктури та політичної інерції. Така асиметрія підриває єдність ЄС і ускладнює вироблення спільної політики.

Особливу увагу приділено ресурсній залежності. Навіть ті держави, які відмовилися від російських енергоносіїв, часто опинилися в пастці залежності від Китаю. Лише поодинокі приклади такі, як Франція з власним виробництвом кремнію, Швеція з видобутком руди та металів, Португалія з літєвими родовищами, демонструють можливість автономного розвитку.

Автори наголошують: енергетика стала ядром геоекономічної безпеки Європи. Високі ціни підривають конкурентоспроможність, а залежність від зовнішніх постачальників – політичну стійкість. Якщо раніше йшлося про баланс “попиту й пропозиції”, то тепер питання стоїть інакше: хто контролює критичні ресурси та технології, той і визначає правила гри.

При цьому спостерігається ризик деіндустріалізації під виглядом декарбонізації. Це процес, коли скорочення викидів відбувається не за рахунок технологічного прогресу, а через закриття фабрик і спад виробництва. Це створює політичну вразливість та недовіру до зеленої трансформації.

Автори формулюють шість стратегічних напрямів, які повинні лягти в основу майбутньої енергетичної політики ЄС:

- **Стратегічна автономія**

Диверсифікація не лише палив, а й критичної сировини, розвиток внутрішнього виробництва.

- **Цінова стійкість**

Перехід від короткострокових субсидій до довгострокових контрактів на чисту енергетику, енергоефективність та підтримка вразливих споживачів.

- **Надійна інфраструктура**

Інвестиції в мережі, міждержавні з'єднання, цифровізацію та системи зберігання.

- **Подолання “розриву сталості”** (англ. “sustainability gap”)

Синхронне скорочення використання викопного палива з розвитком відновлюваних джерел енергетики.

- **Ефективне управління**

Цільове спрямування коштів, посилення інституційної спроможності.

- **Інновації**

Підтримка водневих технологій, акумуляторів нового покоління, CCUS та малих модульних реакторів.

Це аналітичне дослідження демонструє, що Європа перебуває в точці неповернення. Від реагування постфактум слід перейти до стратегічної трансформації архітектури енергетичної безпеки. Запропонований індекс ECSRI стає інструментом не просто для моніторингу, а також для вироблення майбутньої політики: він показує, що без стійкої, доступної й зеленої енергетики неможливо ані зберегти конкурентоспроможність, ані утвердити геополітичну суб'єктність. Очевидно, що майбутнє ЄС залежить від того, чи зможе він поєднати кліматичні цілі з економічною доцільністю та суспільною підтримкою.

Підсумовуючи...

Європейська та глобальна безпекова архітектура остаточно увійшла в етап трансформації. Старий світовий порядок ламається, а новий лише починає народжуватися. Епіцентром змін є Україна, яка стала індикатором здатності Європи відстоювати принципи міжнародного права, недоторканності кордонів та суверенітету. І тепер Європа опинилася перед вибором: залишитися у ролі спостерігача або стати самостійним актором, готовим брати на себе відповідальність за власну безпеку та стабільність.

Події серпня та вересня довели: більше не існує ані комфортної ілюзії американського “парасолькового” захисту, ані наївної віри в те, що Росія не переходитиме межу. Україна стала полем бою не лише за власне виживання, а й за майбутнє самої Європи. І тепер питання вже не в тому, чи готовий Захід підтримати Київ, а в тому, чи готова Європа ризикувати та діяти.

Україна сьогодні – це дзеркало майбутнього Європи. Якщо Європейський Союз зможе підкріпити єдність сміливістю й далекоглядністю, ми станемо свідками народження нової Європи – більш відповідальної, сильнішої та спроможної формувати глобальний порядок, а не лише реагувати на виклики. Час діяти.

EEYES – простір для молоді, що творить майбутнє

EEYES – молодіжний напрям Благодійного фонду UDoNation («Ти створюєш націю»). Це платформа, яка робить талановиту молодь видимою та відкриває нові можливості для розвитку й реалізації. Тут молоді люди отримують досвід, проявляють потенціал і долучаються до створення сучасної інтелектуальної та культурної спільноти.

У межах EEYES Insight Lab проводяться аналітичні дослідження, а заходи – квартирники, відкриті лекції, панельні дискусії, форуми – стають майданчиком для обміну ідеями. Важливим напрямом є культурне представництво у Берліні, де відбуваються міжнародні дебати та зустрічі з партнерами.

Інформаційна стрічка в Instagram висвітлює актуальні події, а робота з грантовими заявками забезпечує сталість проєктів. До кожного напрямку передбачені стажування, тож учасники отримують не лише знання, а й практичний досвід.

EEYES – це середовище, де молоді голоси стають чутними, а ідеї перетворюються на реальні дії.

WEBSITE

TELEGRAM

INSTAGRAM

FACEBOOK

Список використаних джерел

- <https://www.institutmontaigne.org/en/expressions/eu-us-agreement-armistice-timely-if-given-means>
- <https://www.cfr.org/article/ukraine-europeans-need-play-checkbook-diplomacy-trump>
- <https://www.globsec.org/what-we-do/commentaries/trump-won-first-round-trade-war-long-term-consequences-will-not-be-positive>
- <https://www.swp-berlin.org/en/publication/russias-naval-build-up-at-lake-ladoga>
- <https://www.epc.eu/publication/eu-ukraine-trade-from-emergency-measures-to-a-renewed-trade-agreement/>
- <https://www.pism.pl/publications/after-the-alaska-meeting-russia-breaks-isolation-us-holds-off-on-new-sanctions>
- <https://www.epc.eu/publication/munichs-shadow-over-washington/>
- <https://www.chathamhouse.org/2025/08/trumps-ukraine-summit-was-european-damage-control-operation-it-succeeded-now>
- <https://www.iiss.org/research-paper/2025/08/the-scale-of-russian--sabotage-operations--against-europes-critical--infrastructure/>
- <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/guaranteeing-insecurity-flaws-ukraines-security-talks>
- <https://www.iris-france.org/trump-lete-de-presque-tous-les-triomphe-avant-une-rentree-en-trompe-loeil/>
- <https://www.epc.eu/publication/no-more-empty-promises/>
- <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/detering-kremlin-grey-zone-aggression-against-nato>
- <https://fiia.fi/en/publication/four-scenarios-for-the-future-of-transatlantic-relations>
- <https://icds.ee/en/ukrainian-war-refugees-in-estonia-sociodemographic-portrait-and-support-policies/>
- <https://www.iai.it/en/pubblicazioni/c09/european-contestations-eu-democracy-support-armenia-georgia-and-ukraine>
- <https://www.iris-france.org/guerre-en-ukraine-de-nouvelles-garanties-de-securite-occidentales/>
- <https://ecfr.eu/article/home-and-away-why-poland-is-fighting-a-war-on-two-fronts/>
- <https://www.cfr.org/article/russia-tests-nato-poland-drone-breach>
- <https://www.iss.europa.eu/publications/commentary/europe-should-be-willing-to-take-more-risks>
- <https://www.chathamhouse.org/publications/the-world-today/2025-09/decline-west-and-rise-rest-will-lead-new-world-order>
- <https://ecfr.eu/publication/great-changes-unseen-the-china-russia-nexus-and-european-security/>
- <https://www.institutmontaigne.org/expressions/grand-oral-dursula-von-der-leyen-leurope-saura-t-elle-monter-dun-cran>
- <https://www.pism.pl/publikacje/rosyjska-dezinformacja-w-sprawie-ataku-dronow-na-polske>
- <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/europes-moment-sanctuary-strategy-ukraine>
- <https://icds.ee/en/natos-migraine/>
- <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/wartime-zapad-2025-exercise-russias-strategic-adaptation-and-nato>
- <https://fiia.fi/wp-content/uploads/2025/09/HSF-2025-Report.pdf>
- <https://www.egmontinstitute.be/the-future-of-europe-another-historic-moment/>
- <https://www.clingendael.org/publication/what-russian-drone-incursion-poland-means-nato>
- <https://csd.eu/publications/publication/energy-and-climate-security-in-europe/>

Фото та зображення

https://www.t-online.de/nachrichten/ausland/id_100359832/litauens-geheimdienst-russland-plant-offenbar-schon-fuer-krieg-mit-nato.html
https://www.freepik.es/fotos-premium/ondear-bandera-ue-delante-parlamento-europeo-bruselas-belgica_12115305.htm
trump-meets-with-zelenskyy-european-leaders-after-putin-summit
<https://lubny-rda.gov.ua/news/1755584320/>
<https://minfin.com.ua/ua/2022/03/14/82151945/>
<https://www.kyivpost.com/uk/post/60074>
<https://umoloda.kyiv.ua/number/0/2006/191098>
zsa4hu-cf9ea281731466f63caa97b1838ae9ab.webp
19themorning-nl-LEAD-fvqz-superJumbo-v4.jpg
1226863_w_300.jpg
<https://decentralization.ua/news/16424?page=32>
<https://www.bloomberg.com/news/newsletters/2025-03-02/europe-embraces-ukraine-after-trump-zelenskiy-blowup>
<https://mind.ua/news/20295260-rosiya-i-bilorus-mozhut-atakuvati-polshchu-shchob-zvinuvatiti-ukrayinu-isw>
<https://podrobnosti.ua/2500532-polscha-pdtverdila-rosjskij-pdpal-tts-marivlska-u-varshav.html>
<https://glavred.info/politics/vedutsya-intensivnye-peregovory-skoro-budet-povorot-v-voyne-the-economist-10663841.html>
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A5-47%D0%9C2_%C2%AB%D0%9A%D0%B8%D0%BD%D0%B4%D0%B6%D0%B0%D0%BB%C2%BB
<https://www.dw.com/uk/komentar-pivnicnij-potik-politichnij-triler-za-scenariem-putina/a-72676105>
<https://www.radio7.de/nachrichten/politik/ausland/trump-will-rede-vor-israelischem-parlament-halten>
https://zaxid.net/trump_povidomiv_pro_rol_ssha_v_garantiyah_bezpeki_dlya_ukrayini_n1617764
https://24tv.ua/geopolitics/zustrich-putina-trampa-navishho-potribna-bula-chervona-dorizhka_n2895559
<https://zmina.info/news/v-estoniya-ukrayins%CA%B9ki-bizhentsi-otrymayut%CA%B9-bil%CA%B9sh-tryvalyy-tymchasovyy-zakhyst/>
<https://kyiv24.news/news/proukrayinskyj-dopys-trampa-zyavyvsya-pislya-jogo-spilkuvannya-z-fonder-lyayen-politico>
https://antikor.ua/articles/794663-otvet_na_test_putina_nato_rassmatrivaet_sozdanie_protivovozdushnogo_shchita_nad_ukrainoj_the_telegraph
<https://spotmedia.ro/stiri/politica/polonia-isi-intareste-apararea-armata-cheama-100-000-de-voluntari-la-instructie-guvernul-cere-adaposturi-obligatorii>
<https://times.zt.ua/nato-obhovoriue-viyskovu-vidpovid-na-provokatsii-rf/>

